

nimate dobre besede za učiteljstvo na pristojnem mestu! Niti enkrat ni imela vlada besede, da bi branila učiteljstvo nasilja; vedno le bič, kakor grajski valpet nad ubogim tlačanom!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca marca K 88.515'02.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštah znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 3.—1/2 8. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Ellen Key o materinstvu in ženskem delu izven doma.

(K sedanjim debati o celibatu učiteljic.)

II.

V današnjih časih, ko gotovi ljudje tako brezskrbno in še bolj nesmiselno mečejo okolo s frazami „socialna zahteva, napredno mišljenje, pravica samoodločbe“ in drugimi, je nujno potrebno, da se sluša glas trezno mislečih in vse posledice logično do zvršetka zasledujočih oseb. In kot tako sem pokazal Ellen Key, pisateljico moškega sloga, a intenzivno ženskega čustvovanja. Ellen Key je tako markantna prikazen na polju ženskega gibanja ter modernega vzgojstva, da preko nje ni mogoče preiti na dnevni red, osobito ne ženski, ki hoče nepristransko razmotrivati svoj sedanjí socialni položaj ter izvajati tozadevne konsekvence. Da pride Ellen Key, kakor sem omenil v prvem članku, slednjič do zaključka: „nazaj k materinstvu“, se bo zdelo marsikomu „nazadnjaško“. Seveda je to vtisk prvega hipa, ker omenjeni zaključek vsebuje jasno načelo: „Nazaj k prirodi!“

A temu načelu so sledili (omenim le par imen) Rousseau, Lamarck, Darwin, Goethe, Kopernik, Newton, Marx in tisoč drugih, ki so prodrli na raznih poljih človeške vede razne lažnazarore ter obrnili svoj pogled zopet k prirodi in njenim večnim zakonom, ki jih ne predrugači nobena na videzno še tako „svobodomiselná“ teorija. Ellen Key tedaj ne moremo dolžiti reakcionarstva; v svojih spisih zasleduje in priznava pogosto — cenjene tovarišice, naj se ne preplašijo — socialno-demokratska načela.

Svojo zlato knjigo „Stoletje otroka“ posveča pisateljica: „Vsem staršem, ki upajo vzgojiti v novem stoletju novega človeka.“

In če bi učiteljica in če bi učitelj, ki stopa v zakon, ne storila tega koraka s to nado, s tem trdnim sklepom, potem ne vem, pač kdo bi ga!

Kar nadalje duhovita pisateljica omenja v tej svoji knjigi, hočem le v kratkem označiti, kolikor ravno neobhodno zahteva predmet, ker sem si vsvesti, da je moj prvi članek potreben še nekaterih pojasnil. Iskrena moja želja pa bi bila, da bi to knjigo nam preskrbela v dobrem prevodu naša „Solska Matica“, ki nam poleg dobrih razprav podaja žolibog tudi brošure take vsebine in takih načel, preko katerih bi morali preiti tudi mi Slovenci že kdaj na dnevni red.

V omenjeni knjigi priznava Ellen Key popolnoma dualizem med teorijo in prakso v pogledu ženskega vprašanja. Jasno pove, kako so gotove „prvobornice“ ženske emancipacije popolnoma pozabile na žensko nadarjenost, na žensko fizis, na razmere okoliša ter strmo-glavile žensko v uničujočo konkurenco z moško delavsko silo brez pomisleka, kolika škoda se izide iz tega boja za družino in za žensko samo. Celo zakonskim predlogom za varstvo žene-delavke so se take emancipatkinje protivile, češ, s temi se sega samo neopravičeno v pravico ženske do samoodločbe.

„Ali,“ pravi Ellen Key, „ves ta način argumentacije temelji na sofističnem domnevanju, ki je zveržil vse žensko vprašanje, namreč, da je mogoče osvoboditi ženo od mej prirode.“

Tedaj meje, ki jih je stavila priroda. In preko teh mej je marsikatera člankarica skočila tako lahkono. Tudi moškemu je postavila mati priroda meje, in prav je, če in

ako jih priznava. Ali ženska, ki stopa v zakon z mislijo, oziroma samo z eventualnostjo na materinstvo, ne more teh mej prekoračiti, ne da bi delala krivice pravu drugemu. In ta drugi je mogoči otrok.“

Tedaj tuje pravo! Na to morda ni mislila njena člankarica. Tuje pravo vsebuje našo dolžnost. In tu se nehoti spominjam G. Mazzinija, ki svojim pristašem ni spisal „i diritti dell' uomo“, temveč „i doveri dell' uomo“ ter dejal v predgovoru k tej svoji knjigi prilično, da kdor svoje dolžnosti pozna, pozna tudi svoje pravice, in če bi izvrševali vsi svoje dolžnosti, ne bi bilo krivice na zemlji.

Nadaljuje Ellen Key, da ima toliko mož, kolikor žena popolno pravico zavreči zakon, oziroma skleniti zakon z namenom, da ne bosta imela nasledstva.

„Polno pravo ima žena izpremeniti se v „tretji spol“ — v spol čebele-delavke, brezspolne čebele — ako najde v tem svojo najvišjo srečo,“ pravi Ellen Key in dostavlja kasneje, da ima taka žena „popolno pravico ugonobiti se z delom.“

Ali tem ona ne govori.

„O čem sedaj govorim, je le to, da ima vsaka ženska, ki še ni jenjala želeči si materinstva, že kot deklica intenzivno kot žena dolžnosti nasproti še nerojenemu spolu, dolžnosti, ki se jim ne more odtegniti brez brezobzirnega egoizma.“

Ta egoizem, ki je pogosto posledica bednih socialnih razmer današnjih časov, bi moral biti po Ellen Keyevih v svojih posledicah grozen memento vsem onim, ki se pečajo z „osvojenjem“ ženske.

„Govoriti o „svobodi“ žene, o njeni individualni samoodločbi, medtem ko ona dela kot tovarna živina, da doseže ekstenznen minimum, ki jo še reši gladne smrti, in pod pogoj, pod katerimi je svobodno delo za ženo in moža le prazna beseda — to je, milo rečeno, nesmisel.“

In nato navaja pisateljica upravičeno statistične podatke o umrljivosti novorojenčkov ter materinskih boleznih onih mater, ki delajo izven doma. A ti podatki so sestavljeni in se nanašajo na ženske, ki delajo telesno. Kaj pa naše učiteljsko delo, telesno in duševno, ki nas dnevno izpostavlja stoterim boleznim, ne vstevši sušice!

Ljubezen, res, ta beseda se je tudi poudarjala v minuli polemiki, ljubezen naj združi moža in ženo v zakon, ona naj pretvori s svojim čudovitim vplivom tudi najneznoslivejše razmere v prijetne. To je idealno govorjeno, ali — res ni in ne bo nikoli. Nočem slediti Tolstojem na nevarno in koščljivo polje njegovih nazorov o ljubezni, ki jih razvija v „Kreutzerjevi Sonati“, a podpišem sledeče besede Ellen Keyeve z obema rokama:

„Otrok ne bodo obvarovali pred možnostjo, ki bi jih prisilila odrasti ob razdejanem domačem ognjišču, ako napremo trdneje zakonske vezi, temveč jih bo obvarovala pred tem poglubljená resnoba ob sklepanju zakona, pred vsem pa poglobljen čut odgovornosti nasproti otrokom samim.“

Bodi tedaj le ljubezen ali v prvi vrsti resnost pred sklepom zaroke in poroke, resnost, ki vse preudari vse — preračuni. Preračuni, da! V tem ravno vidi pravo, za potemtrostno skrbno ljubezen. Bolj idealna je ta negoli ona, ki lahkomišelnó greši na račun žive naše bodočnosti.

Ali zasledujmo nordiško pisateljico še nekoliko.

Pove nam, da večina novorojencev umira, ker je njihovim izven doma zaposlenim materam nemogoče jih dojeti. Dojenja pa rabi otrok vsaj skozi šest mesecev. Katera šolska oblast bo pa dovolila tak dopust poročni in službujoči učiteljici-materi, to vprašam. Nekdo je fantaziral o dveh, treh tednih dopusta, ki bi se ponavljali vsako drugo leto. To je pri vsem „idealizmu“ sofistično preračunjevanje in brezvestnost, da ne rečem nič drugega.

„Ali,“ pravi Ellen Key, „žena, ki si domneva materinstvo kot možnost, ali pa žena, ki ji je materinstvo že nada, ne sme

izpostavljati s prostovoljnim ali proti njeni volji ji usiljenim delom življenjskih in delavnih sil še ne rojenega potomstva, da potem rodi šibke, bolehe, fizično pohabljené in kasneje je zanemarjene otroke.“

„Vsaka zahteva po ravnopravnosti, kjer je ustvarila priroda neenakost, se izpremeni v zlorabo šibkejšega dela. Enakost ni pravičnost — nasprotno je često najbolj krvava krivica!“ vzklika Ellen Key na naslov gotovih „emancipat“ in njihovega stremljenja, ki se je po mojem naziranju izpremenilo že v nekako posredovalnico za ženske službe.

Že l. 1828, pravi Ellen Key, se je konstatovalo v raznih državah, da je padlo število za vojaško službo sposobnih zaradi degenerirajočega vpliva ženskega in otroškega dela.“

A kaj je dovedlo ženo do dela izven doma ter do tega, da sedaj konkurira z moškim na tem polju ter mu otežkuje, oziroma onemogoči ustanovitve družine, in kako bi se temu opomoglo? To je splošno socialno vprašanje, in rešila se bosta žensko vprašanje ter problem o preobrazbi današnje kapitalistične družbe skupno, ker sta si v tako ozki zvezi. Da se pa inteligentna žena takorekoč brez silnih povodov in še a priori ponuja v nadaljno izkoriščanje tudi za najsvetejšega in najbolj intenzivnega svojega socialnega delovanja, za svojega materinstva, tega — oprostite — ne umevam. In s tega stališča sodim jaz — boj za odpravo celibata učiteljic.

„Mati (ne žena!) je najdragocenejši del naroda, tako dragocen, da pospešuje človeška družba le lastno najvišjo blaginjo, ako čuva materinske funkcije. Inteniso zaključene z rojstvom in hranitvijo otroka, temveč trajajo skozi vso vzgojo,“ pravi Ellen Key in dostavlja, da bo preobrazba človeške družbe skrbela v prvi vrsti, da oprostí mater vsakega vnanjega dela za obstanek.

To so nazori, ki bi se zanje jaz v nemal ter bojeval do slednjega diha. In vem, da bi se bojeval za pravično stvar in vem, da bi me ne oplašila nobena iz žalostnih razmer izsiljena fraza o „svobodomiselnosti“, o „napredku“. In vem, da bi mi pritrdile vse, tudi izven doma delujoče matere brez izjeme. Ker posvetiti se družini in otroku ni le prva in najsvetejša naloga žene, temveč tudi njena najiskrenejša želja, skrita morda na dnu srca. Za uresničenje tega ideala bo se potegovala vsaka inteligentna žena, tudi če ni, kakor jaz, izkusila vse one dvomljive „izgoje“ od strani več ali manj pokvarjenih dekel, četudi ni izkusila „dobrot“ otroških vrtecev kakor jaz, o katerih pravi Ellen Key:

„Ustvariti novo generacijo izgojenih mater, ki bi imele med drugim osvoboditi otroke sistema otroških vrtecev, to je ena izmed nalog bodočnosti.“

Klic po materi, to ni samo moj klic, ki me ni nikdar božala materina roka; to je klic vsega v znoju svojega obraza se trudečega človeštva.

„Ali,“ pravi Ellen Key, „preustroj človeške družbe se prične s še nerojenim otrokom.“

Sebe in tega ubijati z napornim delom, pomenja tedaj, obupati nad bodočnostjo človeštva ter udajati se brezmiselno in brezpotojno izkoriščevanju sedanje kapitalistične družbe.

Pustimo vendar bitja „tretjega spola“, preskočimo konkurenčni boj, ki bi zadivjal (kakor že v Ameriki) med poročenimi in samskimi delavkami, toliko duševnimi, kolikor ročnimi, krenimo k sklepu.

Pravi Ellen Key:

„Ali jaz hočem — že zaradi žen, zaradi otrok, zaradi človeške družbe — da ženske in moški resno premislijo sedanjí položaj ter izpredvidijo, da bo treba odločiti se v najbližjem času za eno od teh dveh: ali za tako preobrazbo mišljenja in delovanja današnje družbe, da bo večina žen zopet izročena materinstvu, ali pa za razkroj doma in nadomestitev tega z javnimi zavodi. Tretja možnost ne eksistuje.“

In s tem bi zaključil svojo temo, ki naj bo v svojih skromnih izvajanjih mal ali odkritosrčen donesek k razpravi o „celibatu učiteljic.“

Žal, da zaradi prostora nisem mogel razpravljati toli obširno o Ellen Keyevih nazorih, kakor bi hotel. Ali — zavračam še enkrat na original. O tej temi, ki zahteva, da se mož in žena vanjo poglobita, vem, da bodo tovarišice temeljito razmišljale. Tembolj sem o tem prepričan, če pomislim na izid slednjega glasovanja tretjega sestanka naših tržaških učiteljic slovenske narodnosti.

Spominjam se pri tej priliki tudi besed mestnega svetovaleca in deželnega poslanca mesta Trsta, ki mi je v prijateljskem pogovoru dejal sledeče: „Če pride vprašanje o nadaljnjem službovanju poročenih učiteljic kdaj na dnevni red, bom glasoval proti že s stališča, ker ne bi hotel, da že itak izkoriščano učiteljico še izkoristil nevreden človek, ki bi se ji bližal pod praporom laži-ljubezni.“

To se mi je zdelo še potrebno omeniti. Oprostite naj mi oni in one, ki sem jih tekom razprave nehoté manj milo dirnil. Sveta stvar je to zahtevala.

Sprejeli bomo zlo, a zagovarjali ga ne bomo; stremili pa za ideali, ki so dosežni in tudi res ideali.

Škedenj pri Trstu, koncem marca 1910.
Ferdo Plemič.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem.

Pod tem naslovom hočemo redno poročati o delovanju slovenskega štajerskega učiteljstva, ki je združeno v „Zvezi“.

Danes hočemo objaviti kratko zgodovino novih pravil ter podati poročilo o Zvezinih zborovanjih na belo nedeljo, dne 3. t. m., v Celju.*)

O novih pravilih.

Dosedanja „Zveza slov. štajerskih učiteljev in učiteljic“ se zove od 1. jan. 1910. naprej „Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem“.

Kakor znano tvorita naša slovenska „Zveza“ in pa „Verband der deutschen Lehrer und Lehrerinnen in Steiermark“ skupno društvo imenovano „Steiermärkischer Lehrerbund“.

Zaradi enostavnosti smo mi svoja pravila prilagodili „Verbandovim“; zlasti se je zahtevalo, da stoji v pravilih določno povedano, da pristopi „Zveza“ k „Lehrerbundu“. To mora biti zaradi „Bundovih“ pravil.

Prvotna naša pravila, ki jih je predložil osnovni odbor (Gradišnik, Strmšček, Fr. Krajnc, Fr. Ferline, in Fr. Brinar) je odobrila vlada dne 15. vel. srpana 1902.

Pri seji upravnega odbora dne 8. dec. 1907 se je sklenilo, da se društvena pravila preuredijo; zakaj dosedanja so pomanjkljiva zlasti glede našega stališča napram „Lehrerbundu“. Ker pa se zaradi tega pravila že preneajo, se naj sploh preuredijo tako, da bodo kolikor najbolj popolna in jasna. Vodstvo je pozvalo vsa svoja društva, naj se pri njih zborovanjih pretresa ta zadeva ter naj se mu pošljejo tozadevni nasveti. To se je tudi zgodilo. Glavni poročevalec, tovariš G n u s, je sestavil načrt novih pravil, ki so se preraševala dne 20. aprila 1908 na seji upravnega odbora v Celju ter predložila v potrditev.

Toda vlada ni potrdila pravil zaradi treh točk.

1. Ker ni bil v njih sedež društva določno naveden in je nedopustna točka, po kateri bi naj imela Zveza svoj sedež v bivališču vsakokratnega načelnika.

2. Bi se Zveza po v točki II. (3) razširjenemu namenu kot politično društvo kazala in ne odgovarjajo določbe pravil zahtevam §§ 30. in 33. zakona od 15. novembra 1867.

3. Se kaže določba točke XII., po kateri naj pripada društveno imetje v slučaju razpusta društva „Zvezi avstr. jugosl. učit. društev“ v oskrbovanje, tako dolgo kot nezakonita, dokler se ne doprinese dotična izjava radovoljnosti te Zveze.

*) V zadnji številki smo priobčili kratko poročilo o zborovanjih „Zveze“ po „Nar. Dnevniku“, sedaj pa prinašamo obširneje poročilo, ki nam ga je vposlal „Zvezni“ tajnik, tov. Šijanec.

Uredništvo.

Na seji upravnega odbora dne 1. avg. 1909. se je pa sklenilo: Pravila se nanovo predložijo vladi v potrdilo in se ne izpremenijo; zakaj dotični dve točki sta doslovno posneti po pravilih „Verbanda“. Ker pa je vlada potrdila „Verbandu“ pravila, mora tudi nam potrditi doslovno predstavljene točke. Glede zahteve, da mora dati „Zaveza avstr. jugosl. učit. društev“ izjavo, da prevzame v slučaju razpusta „Zveze slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem“ njeno imetje v oskrbovanje, se je vladi ugodilo.

Čakali smo, kaj bo?

Meseca februarja pa dobimo odlok, kate-rega prvi del se glasi:

„Vsled naredb z dne 20. oktobra 1909, št. 8/2815/2 1909, ni c. kr. namestnika v Gradcu preosnovno zveze slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem na podlagi od društvenega vodstva, dne 28. septembra 1909. predloženih spremenjenih pravil v smislu §§ 6. in 10. društv. zakona z dne 15. nov. 1867 drž. zak. list št. 134 prepovedala . . .“

Ker tedaj vlada ni prepovedala pravil — so s tem potrjena.

Navesti hočemo nekaj najvažnejših točk iz novih pravil:

II. Namen društva.

Namen društva je:

1. združitev vseh slovenskih učiteljev, učiteljic in šolskih prijateljev na Štajerskem;

2. gojitev splošne, posebno pa pedagoško-didaktične naobrazbe svojih članov;

3. krepitev slovenske narodne zavesti, varstvo pravic in pospeševanje vseh stanovskih zadev slovensko-štajerskega učiteljstva na napredni podlagi.

(Potrditvi točke 3. se je upirala vlada, četudi je „Verbandu“ ravno to dovolila. Končno se je morala vdati.)

III. Sredstva.

Društvo doseže svoj namen, da

1. sklicuje po raznih krajih na Štajerskem zborovanja, pri katerih razpravlja in sklepa o dolžnostih in pravicah učiteljstva, o vzgoji in pouku mladine ter prireja javna, splošna poučna predavanja in koncerte;

2. pošilja v posameznih slučajih posebne govornike zborom domačih učiteljskih društev;

3. provzroča in podpira izdajo šolskih listov, mladinskih in sploh poučnih spisov;

4. si ustanovi svojo lastno knjižnico;

5. podpira ustanovo šolskih in ljudskih knjižnic, bralnih in vseh drugih izobraževalnih društev;

6. pošilja peticije in resolucije višjim oblastvom;

7. pristopi k štajerskemu „Lehrerbundu“;

8. stopi v zvezo z drugimi avstrijskimi učiteljskimi društvi;

9. pobira pri svojih članih letne doneske, in naposled

10. uporablja druge postavne za povzdigo ugleda in blaginjo slovenskega učiteljstva primerne in namenu društva ustrezajoče ukrepite.

X. Društveno glasilo

je sedaj „Učiteljski Tovariš“; prepušča pa se delegaciji, da si izbere od slučaja do slučaja drugo glasilo.

XII. Razpust društva.

O razpustu društva sklepa delegacija na posebnem shodu, ki se mora najmanj tri mesece poprej naznaniti v društvenem glasilu.

Razdruženje velja, ako glasujejo za to najmanj tričetrtine navzočih odposlancev.

Ta zbor določi tudi, kaj naj se zgodi z društvenim premoženjem.

Ako pa zbor v tej zadevi nič ne ukrene, ali če se društvo uradno razpusti, dobi premoženje „Zveza jugoslovanskih učiteljskih društev“ v oskrbovanje dotlej, da se ustanovi nova „Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem“, ali drugo temu enako društvo. V last tega društva pride potem vse društveno imetje. Ako se pa tako društvo v treh letih ne ustanovi, odloči štajerska delegacija „Zaveze jugoslovanskih učiteljskih društev“, kaj naj se zgodi s premoženjem.

Z ozirom na to, da se morajo izvoliti novi funkcionarji po novih pravilih, je vodstvo vse potrebno ukrenilo ter sklicalo na belo nedeljo, t. j. 3. tm., zborovanje v Celje.

II. Zborovanje „Zveze“ dne 3. aprila 1910.

1. Socialni odsek.

Ob 8. uri zjutraj so se sestali v zborovalnici okoliške šole odborniki „Socialnega od-

seka“ pod vodstvom svojega predsednika tovariša Černeja. Prišel je k seji tudi odsekov ustanovitelj, tovariš A. Pešek, ki zastopa odslej koroške tovariše. — Navzoč pa je bil tudi za stopnik „Prve češke zavarovalnice na življenje“, da poda potrebne podatke in da razjasni točke pogodbe, ki se naj sklene med to zavarovalno družbo in med Zveznim „Socialnim odsekom“.

„Prva češka“ ima slično pogodbo sklenjeno s češkim učiteljstvom na Moravskem in želi tudi z nami tako skleniti.

Razmotrivali so se točke druga za drugo in se je končno sklenilo: „Socialni odsek“ je v principu za to, da se sklene taka pogodba.

Nadalje se je posvetovalo o nadaljnjem delovanju ter se je predložil dosednji račun.

Odsek je imel v prvem poslovnem letu (1909.) 23.628 K 91 vin. v prometu. Priglasilo se je 192 tovarišev in tovarišic — nekaj tudi izven Štajerske — ki so si naročili listov za skupno vsoto okolo 10.000 K. Poslovanje se je vršilo pod naslovom „Socialni odsek Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ izvečine potom poštnohramilničnega čekovnega prometa. Celotna bilanca je s stanjem z dne 31. dec. 1909.:

Dohodki 11945 K 13 vin.

Stroški 11683 „ 78 „

Preostanek 261 K 35 vin.

Največ zaslug za redno poslovanje ima pač blagajnik, tovariš Voglar, ki je žrtvoval premnogo nočnih ur za „Socialni odsek“.

„Socialni odsek“ se preosnuje v samostojno „Učiteljsko zadrugo“, ki razširi delokrog po vsem avstrijskem jugoslovanskem svetu.

Odborova seja.

Vodstveni odborniki so se zbrali k posvetovanju po 9. uri, da priredijo vse za delegacijo. Pregledala so se poročila in se je tuintam kaj črtalo, oziroma tudi izpremenilo ali dodalo.

Določili so se odborovi predlogi in poročevalci ter se je razmotrivalo več internih zadev.

Delegacija.

Po novih pravilih sestoji delegacija iz odbora in iz odposlancev posameznih učiteljskih društev, oziroma posameznih učiteljev in učiteljic, in sicer izvoli vsako Zvezno društvo do 25 članov enega odposlanca, društvo 26 do 50 dva itd.

Delegacija zboruje najmanj enkrat na leto. —

Volitev odposlancev velja za dve leti, nadomestne volitve so vendar v teku dveh let dopustne.

Ob 11. uri je otvoril delegacijsko sejo Zvezni predsednik tov. Mešiček ter je konstatoval, da so vsa okrajna učiteljska društva, ki so združena v Zvezi, poslala svoje odposlance. Bilo je vseh čez 30.

V svojem nagovoru omenja, da je današnje zborovanje velevažno; zakaj prvič zborujemo po novih pravilih in nadalje imamo sklepati o jako aktualnih in nujnih stvareh.

Opozarja posebno na § 3 v II. odstavku pravil: „Krepitev slovenske narodne zavesti, varstvo pravic in pospeševanje vseh stanovskih zadev slovenskega štajerskega učiteljstva na napredni podlagi.“

To je naše geslo.

Da pa lažje dosežemo svoj smoter, je potreba, da ne le ostanemo složni, ampak da se še trdneje sklenemo v močno vrsto, ki jo naj preveva ena misel in eno dejanje.

Zborovalci so z navdušenjem odobrili predsednikov nagovor.

Poročalo se je nato o društvenem delovanju v zadnji društveni dobi, to je od 1. avgusta 1909. do 3. aprila 1910, tedaj za čas 8 mesecev.

Prvi je poročal tajnik tov. Šijanec. Iz obširnega poročila nam dopušča prostor le kratek izvleček.

Dne 1. avg. 1909. se je sklicala seja upravnega odbora, ker so se morale vršiti nove volitve. Doba funkcionarjev še sicer ni potekla — pač pa bi čez par mesecev — ali ker je dosedanji predsednik, za ureditev Zveze zaslužni tov. Kocbek, zaradi nesreče v rodovini odložil svoje častno mesto, se je ves odbor volil nanovo.

Ta odbor je imel tako dolgo voditi Zvezine posle, dokler ni potrdila vlada pravil ter se je sklicala današnja seja.

Največ dela je bilo ob priliki Zavezine skupščine v Mariboru, zlasti s koncertom.

Zveza šteje sedaj vseh 16 slovenskih okrajnih učiteljskih društev ter slovenske člane marinberskega okr. društva. Vseh članov je 627.

Odborovi seji sta bili dve, in sicer 24. oktobra 1909 in 20. februarja 1910, razen tega so se sestali jeseni predsednik, blagajnik in tajnik v Dolu.

Okrožnic, ki so takorekoč vez med Zvezo in društvi, je bilo izdano do aprila 1910 — sedem.

Lehrerbundu se je predložil predlog glede odprave pouka ob četrtkih.

Od minulega zasedanja deželnega zbora je bilo pričakovati izboljšanje slabega našega gmotnega stanja.

To zasedanje pa ni bilo plodonosno. Nemci seveda zvrčajo vso krivdo na slovenske obstrukcioniste.

Lehrerbund je zahteval, naj se slovensko učiteljstvo upre obstrukciji na ta način, da nastopi na volilnih shodih proti nji.

Odgovorili smo mu, da tega ne storimo. Velik narodni greh bi bilo tako početje, ki bi nam tudi jako škodovalo na ugledu.

Ves narod je bil edin s poslanci, in mi bi to razdirali? Ne!

Sicer smo se pa informirali na pristojnih mestih ter zvedeli, da so drugi vzroki, zakaj se ni izvršila regulacija naših plač, ne toliko obstrukcija. Ta je bila nemškimi poslancem le prav dobro došla, da so valili krivdo na njo.

Niti anketa se ni izvedla. Bil je čas, bila je prilika, toda resne volje ni bilo.

Obširneje se je vse to obravnavalo in živahno debatiralo.

Glede afere Gradišnikove se je soglasno sprejela pri vodstveni seji dne 24. okt. 1909 resolucija: Ker je sedaj zadeva Gradišnikova v postavnem tiru, nima Zveza povoda posegati vanjo; pač pa izraža svoje popolno zadovoljstvo, da je c. kr. dež. šol. svet vedel čuvati učiteljstvu zajamčene pravice.

Nadalje je Zveza obravnavala glede poslovnega jezika pri uradnih konferencah. V tem oziru je razposlala okrožnico, v kateri zahteva od vseh učiteljskih društev, da delujejo na to, da se na vseh letošnjih uradnih konferencah sprejme sklep. „Poslovni jezik je slovenski!“

Tajnikovo poročilo se nadalje bavi z raznimi napadi na učiteljstvo in kako postopati v takih slučajih, z raznimi internimi zadevami i t. d.

Končno je omenil tudi v zadevi žepnega koledarčka, ki je dal Zvezi 500 K čistega dohodka in ga je vrhutega vse slovenskoštajersko učiteljstvo dobilo brezplačno. Denarni uspeh je zahvaliti inseratom.

Svoje poročilo je končal tajnik z besedami: Vedno le naprej in navzgor, nikoli nazaj in navzdol! (Živahno odobravanje).

Blagajnik tov. Gnus je poročal o denarnem stanju za l. 1909,

Zveza je imela K 1588 in 52 vin. dohodkov, stroškov pa „ 1472 „ 54 „ torej

prebitka K 115 in 98 vin.

Koncert v Mariboru je imel 12 K izgube. Tudi posamezna društva še dolgujejo na članarini.

O „Socialnem odseku“ je poročal predsednik tov. Černeja.

Delegacija izreče vsem poročevalcem odobrenje in zahvalo.

Volitve.

Najpoprej se je volil odbor. Predsednik se je volil z listki. Pretežno večino je dobil tov. Mešiček, dosedanji predsednik. Toda tov. nadučitelj ni hotel več prevzeti tega mesta, skliceval se je na bolehnost in na mnogo drugih skrbi. Če tudi se ga je nagovarjalo, naj sprejme, vendar je ostal trd. Sam je predlagal voliti predsednikom tov. Rajšpa, nadučitelja v Ormožu. Volilo se je zopet po listkih in je dobil Rajšp veliko večino. Na splošno zahtevo je sprejel izvolitev.

Na Brinarjev predlog se je izbral predsednikovim namestnikom tov. Černeja Ljudovit, šolski vodja v Grižah. Odborniki so tovariši: Mešiček, Gnus, Šijanec, Vrečar, Ogorelec, Požegar in Tomažič.

Pregledovalcem računov so izvoljeni: ga. UMBERGER Mila, tov. Roš Miloš in tov. Fleré Pavel.

V odbor Lehrerbunda so prišli razen predsednika tov. Rajšpa — ki je eo ipso Lehrerbundov 2. predsednik — še tov.: Mešiček, Požegar in tov. Slane.

Delegatov za Lehrerbund je imela voliti po razmerju članov 13. Ti so tovariši: Gradišnik — Celje; Fleré — Sv. Štefan pri Šmarju; Klemenčič — Sv. Trojica v Slov. gor.; Koropec — Šoštanj; Ogorelec — Sv. Barbara v Hal.; Polanec — Črešnovce; Porekar — Hum; Pulko — Dobje; Supan — Brežice; Schell — Žreče; Šijanec — Gornji grad; Tomažič Ivan — Stara cesta in Vrečko — Slovenji gradec.

Delegati za Zavezino skupščino so izbrani tov.: Brinar Fran — Gotovlje; Burdian — Šmartno pri Gornjem gradu; Jamšek — Rajhenburg.

V Socialnem odseku so: tov. Črneja (predsednik), Voglar, Slane, Gradišnik, Wudler R., Kavkler Flere, Knapič F., Mencin in Gnus.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Prošnja — članom „Društva v pomoč učiteljem njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem“. — Ker je v preteklem letu vsled mnogih slučajev smrti priraslo toliko vdov in sirot, da je v proračunu za leto 1910. nastal primanjkljaj 2097.07 K, je občni zbor dne 29. marca 1910 sklenil naslednje:

1. Vsak nov član, vsi v letu 1910. že pristopivši člani in oni, ki še niso vplačali cele pristopnine, naj plačajo tudi ekvivalent, katerega je dosedaj plačevalo društvo davkarji.

2. Letnina se za leto 1910. in za toliko časa, dokler bode treba, zviša za oženjene člane od 12 K na 20 K in za samce od 8 K na 12 K.

3. Ostali primanjkljaj se za to leto pokrije iz društvenega premoženja.

Vsled sklepa občnega zbora morajo vsi oženjeni člani doplačati še osem kron, samci pa štiri krone kot zvišano letnino za leto 1910.

Ta zvišek naj vsakdo blagovolj poslati do 1. septembra 1910 društvenemu blagajniku.

Kdor do 1. septembra 1910 ne bode poslal zvišane letnine, se ga bode opomnilo na njegove stroške, s koncem novembra 1910. pa se bode ravnalo z njim, kakor bi bil izstopil iz društva.

Kdor ni poslal še nikakršne letnine, ali pa obvesti ne, bode prešel je poseben list, po katerem naj se blagovolj ravnati, ker jeta list opomin.

Da ne bomo imeli sitnosti ne društveniki in ne blagajnik, odbor vljudno prosi, da vsakdo blagovolj pravočasno poslati, ker še dolguje društvu.

Posavski krožek je priredil na dan sv. Jožefa pešizlet iz Krškega čez sv. Duh na Rako. Izleta se je udeležilo učiteljstvo iz Krškega, Rajhenburga in Leskovca, poleg tega pa še mnogo učiteljskih prijateljev. Ob deveti uri zjutraj smo se sešli pri Šrajbarskem Turnu, ki je bil nekdanji last Turjaških, pozneje pa je prešel v posest znane narodne tvrde Lenarčič iz Vrhnike. Po zaslugi nekdanjega krškega župana, ravnatelja Dr. Romiha, drž. od Trvina do sv. Duha lepa cesta, ki se vije med vinogradi in vinskih hrami. Od sv. Duha je krasen razgled po Krškem polju, ki leži skrbno obdelano med Savo in Krko. Na drugi strani ti splava pogled po štajerskih holmeih tja do Pohorja; oddaleč nas pozdravlja štajerska Lisea, s kranjske strani pa glavni dolenskih hribov dvoglavni Kum. Ker lačen želodec nima smisla za razgled, smo poiskali gostilnico znanega naprednjaka Gorenjca, ki nam je izborna postregel, malo računat, za nameček nas je pa povabil v svojo pol ure oddaljeno zidanico. Omenim naj mimogrede, da smo pri sv. Duhu posetili tamošnjo tovaršico, ki nam jo med drugim povedala, da ji je ljudomili župnik odpovedal hrano, ker bere — Narod. Oj, ko bi takozvani namestniki božji že vendar začeli praktično vršiti najvišjo Kristovo zapoved: Ljubi svojega bližnjaka kakor sam sebe! — Od Gorenjčeve zidanice nas je pot vodila čez gozd in travnik na Rako. Spotoma smo se oglasili na prijaznem Humkovem domu, kjer nas je gospodar prijazno sprejel, stara mamica, ki sta ji dva sina učitelja, nam je pa postregla z domačim kruhom, orehi in medom. Noč je že jela legati na zemljo, ko smo dospeli na Rako. Malo smo se še pomudili v gostilni pri Bonu, nato smo se pa na pripravljenih vozeh odpeljali v Krško. Vsakdo je šel k počitku z zavestjo, da je preživel lep dan. Prijazni inženier Čeh Rezač, ki se je tudi udeležil izleta, nam je obljubil, da nas popelje majnika s čolnom po Savi do Jesenice. Na snidenje!

Gradiščan.

Štajersko.

Kozjansko učiteljsko društvo je zborovalo v Kozjem dne 7. t. m. ob bolj pičli udeležbi, ker so imele nekatere šole poldnevni pouk. Predsednik V. Pulko pozdravlja udeležnike, osobito pa goste tov. Janeza Šerbaka, učitelja v Dobjem, gđč. Šerbec, učiteljico v Kozjem in gđč. Pepico Bračičovo. Prva dva kakor tudi tov. Drago Majer, nadučitelj v Pod-

Na seji upravnega odbora dne 1. avg. 1909. se je pa sklenilo: Pravila se nanovo predložijo vladi v potrdilo in se ne izpremenijo; zakaj dotični dve točki sta doslovno posneti po pravilih „Verbanda“. Ker pa je vlada potrdila „Verbandu“ pravila, mora tudi nam potrditi doslovno predstavljene točke. Glede zahteve, da mora dati „Zaveza avstr. jugosl. učit. društev“ izjavo, da prevzame v slučaju razpusta „Zveze slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem“ njeno imetje v oskrbovanje, se je vladi ugodilo.

Čakali smo, kaj bo?

Meseca februarja pa dobimo odlok, kate-rega prvi del se glasi:

„Vsled naredb z dne 20. oktobra 1909, št. 8/2815/2 1909, ni c. kr. namestnika v Gradcu preosnovno zveze slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem na podlagi od društvenega vodstva, dne 28. septembra 1909. predloženih spremenjenih pravil v smislu §§ 6. in 10. društv. zakona z dne 15. nov. 1867 drž. zak. list št. 134 prepovedala . . .“

Ker tedaj vlada ni prepovedala pravil — so s tem potrjena.

Navesti hočemo nekaj najvažnejših točk iz novih pravil:

II. Namen društva.

Namen društva je:

1. združitev vseh slovenskih učiteljev, učiteljic in šolskih prijateljev na Štajerskem;

2. gojitev splošne, posebno pa pedagoško-didaktične naobrazbe svojih članov;

3. krepitev slovenske narodne zavesti, varstvo pravic in pospeševanje vseh stanovskih zadev slovensko-štajerskega učiteljstva na napredni podlagi.

(Potrditvi točke 3. se je upirala vlada, četudi je „Verbandu“ ravno to dovolila. Končno se je morala vdati.)

III. Sredstva.

Društvo doseže svoj namen, da

1. sklicuje po raznih krajih na Štajerskem zborovanja, pri katerih razpravlja in sklepa o dolžnostih in pravicah učiteljstva, o vzgoji in pouku mladine ter prireja javna, splošna poučna predavanja in koncerte;

2. pošilja v posameznih slučajih posebne govornike zborom domačih učiteljskih društev;

3. provzroča in podpira izdajo šolskih listov, mladinskih in sploh poučnih spisov;

4. si ustanovi svojo lastno knjižnico;

5. podpira ustanovo šolskih in ljudskih knjižnic, bralnih in vseh drugih izobraževalnih društev;

6. pošilja peticije in resolucije višjim oblastvom;

7. pristopi k štajerskemu „Lehrerbundu“;

8. stopi v zvezo z drugimi avstrijskimi učiteljskimi društvi;

9. pobira pri svojih članih letne doneske, in naposled

10. uporablja druge postavne za povzdigo ugleda in blaginjo slovenskega učiteljstva primerne in namenu društva ustrezajoče ukrepite.

X. Društveno glasilo

je sedaj „Učiteljski Tovariš“; prepušča pa se delegaciji, da si izbere od slučaja do slučaja drugo glasilo.

XII. Razpust društva.

O razpustu društva sklepa delegacija na posebnem shodu, ki se mora najmanj tri mesece poprej naznaniti v društvenem glasilu.

Razdruženje velja, ako glasujejo za to najmanj tričetrtine navzočih odposlancev.

Ta zbor določi tudi, kaj naj se zgodi z društvenim premoženjem.

Ako pa zbor v tej zadevi nič ne ukrene, ali če se društvo uradno razpusti, dobi premoženje „Zveza jugoslovanskih učiteljskih društev“ v oskrbovanje dotlej, da se ustanovi nova „Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem“, ali drugo temu enako društvo. V last tega društva pride potem vse društveno imetje. Ako se pa tako društvo v treh letih ne ustanovi, odloči štajerska delegacija „Zaveze jugoslovanskih učiteljskih društev“, kaj naj se zgodi s premoženjem.

Z ozirom na to, da se morajo izvoliti novi funkcionarji po novih pravilih, je vodstvo vse potrebno ukrenilo ter sklicalo na belo nedeljo, t. j. 3. tm., zborovanje v Celje.

II. Zborovanje „Zveze“ dne 3. aprila 1910.

1. Socialni odsek.

Ob 8. uri zjutraj so se sestali v zborovalnici okoliške šole odborniki „Socialnega od-

seka“ pod vodstvom svojega predsednika tovariša Černeja. Prišel je k seji tudi odsekov ustanovitelj, tovariš A. Pešek, ki zastopa odslej koroske tovariše. — Navzoč pa je bil tudi za stopnik „Prve češke zavarovalnice na življenje“, da poda potrebne podatke in da razjasni točke pogodbe, ki se naj sklene med to zavarovalno družbo in med Zveznim „Socialnim odsekom“.

„Prva češka“ ima slično pogodbo sklenjeno s češkim učiteljstvom na Moravskem in želi tudi z nami tako skleniti.

Razmotrivali so se točke druga za drugo in se je končno sklenilo: „Socialni odsek“ je v principu za to, da se sklene taka pogodba.

Nadalje se je posvetovalo o nadaljnjem delovanju ter se je predložil dosednji račun.

Odsek je imel v prvem poslovnem letu (1909.) 23.628 K 91 vin. v prometu. Priglasilo se je 192 tovarišev in tovarišic — nekaj tudi izven Štajerske — ki so si naročili listov za skupno vsoto okolo 10.000 K. Poslovanje se je vršilo pod naslovom „Socialni odsek Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ izvečine potom poštnohranilničnega čekovnega prometa. Celotna bilanca je s stanjem z dne 31. dec. 1909.:

Dohodki 11945 K 13 vin.

Stroški 11683 „ 78 „

Preostanek 261 K 35 vin.

Največ zaslug za redno poslovanje ima pač blagajnik, tovariš Voglar, ki je žrtvoval premnogo nočnih ur za „Socialni odsek“.

„Socialni odsek“ se preosnuje v samostojno „Učiteljsko zadrugo“, ki razširi delokrog po vsem avstrijskem jugoslovanskem svetu.

Odborova seja.

Vodstveni odborniki so se zbrali k posvetovanju po 9. uri, da priredijo vse za delegacijo. Pregledala so se poročila in se je tuintam kaj črtalo, oziroma tudi izpremenilo ali dodalo.

Določili so se odborovi predlogi in poročevalci ter se je razmotrivalo več internih zadev.

Delegacija.

Po novih pravilih sestoji delegacija iz odbora in iz odposlancev posameznih učiteljskih društev, oziroma posameznih učiteljev in učiteljic, in sicer izvoli vsako Zvezno društvo do 25 članov enega odposlanca, društvo 26 do 50 dva itd.

Delegacija zboruje najmanj enkrat na leto. —

Volitev odposlancev velja za dve leti, nadomestne volitve so vendar v teku dveh let dopustne.

Ob 11. uri je otvoril delegacijsko sejo Zvezni predsednik tov. Mešiček ter je konstatoval, da so vsa okrajna učiteljska društva, ki so združena v Zvezi, poslala svoje odposlance. Bilo je vseh čez 30.

V svojem nagovoru omenja, da je današnje zborovanje velevažno; zakaj prvič zborujemo po novih pravilih in nadalje imamo sklepati o jako aktualnih in nujnih stvareh.

Opozarja posebno na § 3 v II. odstavku pravil: „Krepitev slovenske narodne zavesti, varstvo pravic in pospeševanje vseh stanovskih zadev slovenskega štajerskega učiteljstva na napredni podlagi.“

To je naše geslo.

Da pa lažje dosežemo svoj smoter, je potreba, da ne le ostanemo složni, ampak da se še trdneje sklenemo v močno vrsto, ki jo naj preveva ena misel in eno dejanje.

Zborovalci so z navdušenjem odobrili predsednikov nagovor.

Poročalo se je nato o društvenem delovanju v zadnji društveni dobi, to je od 1. avgusta 1909. do 3. aprila 1910, tedaj za čas 8 mesecev.

Prvi je poročal tajnik tov. Šijanec. Iz obširnega poročila nam dopušča prostor le kratek izvleček.

Dne 1. avg. 1909. se je sklicala seja upravnega odbora, ker so se morale vršiti nove volitve. Doba funkcionarjev še sicer ni potekla — pač pa bi čez par mesecev — ali ker je dosedanji predsednik, za ureditev Zveze zaslužni tov. Kobek, zaradi nesreče v rodovini odložil svoje častno mesto, se je ves odbor volil nanovo.

Ta odbor je imel tako dolgo voditi Zvezine posle, dokler ni potrdila vlada pravil ter se je sklicala današnja seja.

Največ dela je bilo ob priliki Zavezine skupščine v Mariboru, zlasti s koncertom.

Zveza šteje sedaj vseh 16 slovenskih okrajnih učiteljskih društev ter slovenske člane marinberškega okr. društva. Vseh članov je 627.

Odborovi seji sta bili dve, in sicer 24. oktobra 1909 in 20. februarja 1910, razen tega so se sestali jeseni predsednik, blagajnik in tajnik v Dolu.

Okrožnic, ki so takorekoč vez med Zvezo in društvi, je bilo izdano do aprila 1910 — sedem.

Lehrerbundu se je predložil predlog glede odprave pouka ob četrtkih.

Od minulega zasedanja deželnega zbora je bilo pričakovati izboljšanje slabega našega gmotnega stanja.

To zasedanje pa ni bilo plodonosno. Nemci seveda zvrčajo vso krivdo na slovenske obstrukcioniste.

Lehrerbund je zahteval, naj se slovensko učiteljstvo upre obstrukciji na ta način, da nastopi na volilnih shodih proti nji.

Odgovorili smo mu, da tega ne storimo. Velik narodni greh bi bilo tako početje, ki bi nam tudi jako škodovalo na ugledu.

Ves narod je bil edin s poslanci, in mi bi to razdirali? Ne!

Sicer smo se pa informirali na pristojnih mestih ter zvedeli, da so drugi vzroki, zakaj se ni izvršila regulacija naših plač, ne toliko obstrukcija. Ta je bila nemškimi poslancem le prav dobro došla, da so valili krivdo na njo.

Niti anketa se ni izvedla. Bil je čas, bila je prilika, toda resne volje ni bilo.

Obširneje se je vse to obravnavalo in živahno debatiralo.

Glede afere Gradišnikove se je soglasno sprejela pri vodstveni seji dne 24. okt. 1909 resolucija: Ker je sedaj zadeva Gradišnikova v postavnem tiru, nima Zveza povoda posegati vanjo; pač pa izraža svoje popolno zadovoljstvo, da je c. kr. dež. šol. svet vedel čuvati učiteljstvu zajamčene pravice.

Nadalje je Zveza obravnavala glede poslovnega jezika pri uradnih konferencah. V tem oziru je razposlala okrožnico, v kateri zahteva od vseh učiteljskih društev, da delujejo na to, da se na vseh letošnjih uradnih konferencah sprejme sklep: „Poslovni jezik je slovenski!“

Tajnikovo poročilo se nadalje bavi z raznimi napadi na učiteljstvo in kako postopati v takih slučajih, z raznimi internimi zadevami i t. d.

Končno je omenil tudi v zadevi žepnega koledarčka, ki je dal Zvezi 500 K čistega dohodka in ga je vrhutega vse slovenskoštajersko učiteljstvo dobilo brezplačno. Denarni uspeh je zahvaliti inseratom.

Svoje poročilo je končal tajnik z besedami: Vedno le naprej in navzgor, nikoli nazaj in navzdol! (Živahno odobravanje).

Blagajnik tov. Gnus je poročal o denarnem stanju za l. 1909,

Zveza je imela K 1588 in 52 vin. dohodkov, troškov pa „ 1472 „ 54 „ torej

prebitka K 115 in 98 vin.

Koncert v Mariboru je imel 12 K izgube. Tudi posamezna društva še dolgujejo na članarini.

O „Socialnem odseku“ je poročal predsednik tov. Černeja.

Delegacija izreče vsem poročevalcem odobrenje in zahvalo.

Volitve.

Najpoprej se je volil odbor. Predsednik se je volil z listki. Pretežno večino je dobil tov. Mešiček, dosedanji predsednik. Toda tov. nadučitelj ni hotel več prevzeti tega mesta, skliceval se je na bolehnost in na mnogo drugih skrbi. Če tudi se ga je nagovarjalo, naj sprejme, vendar je ostal trd. Sam je predlagal voliti predsednikom tov. Rajšpa, nadučitelja v Ormožu. Volilo se je zopet po listkih in je dobil Rajšp veliko večino. Na splošno zahtevo je sprejel izvolitev.

Na Brinarjev predlog se je izbral predsednikovim namestnikom tov. Černeja Ljudovita, šolski vodja v Grižah. Odborniki so tovariši: Mešiček, Gnus, Šijanec, Vrečar, Ogorelec, Požegar in Tomažič.

Pregledovalcem računov so izvoljeni: ga. UMBERGER Mila, tov. Roš Miloš in tov. Fleré Pavel.

V odbor Lehrerbunda so prišli razen predsednika tov. Rajšpa — ki je eo ipso Lehrerbundov 2. predsednik — še tov.: Mešiček, Požegar in tov. Slane.

Delegatov za Lehrerbund je imela voliti po razmerju članov 13. Ti so tovariši: Gradišnik — Celje; Fleré — Sv. Štefan pri Šmarju; Klemenčič — Sv. Trojica v Slov. gor.; Koropec — Šoštanj; Ogorelec — Sv. Barbara v Hal.; Polanec — Črešnovce; Porekar — Hum; Pulko — Dobje; Supan — Brežice; Schell — Žreče; Šijanec — Gornji grad; Tomažič Ivan — Stara cesta in Vrečko — Slovenji gradec.

Delegati za Zavezino skupščino so izbrani tov.: Brinar Fran — Gotovlje; Burdian — Šmartno pri Gornjem gradu; Jamšek — Rajhenburg.

V Socialnem odseku so: tov. Črneja (predsednik), Voglar, Slane, Gradišnik, Wudler R., Kavkler Flere, Knapič F., Mencin in Gnus.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Prošnja — članom „Društva v pomoč učiteljem njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem“. — Ker je v preteklem letu vsled mnogih slučajev smrti priraslo toliko vdov in sirot, da je v proračunu za leto 1910. nastal primanjkljaj 2097.07 K, je občni zbor dne 29. marca 1910 sklenil naslednje:

1. Vsak nov član, vsi v letu 1910. že pristopivši člani in oni, ki še niso vplačali cele pristopnine, naj plačajo tudi ekvivalent, katerega je dosedaj plačevalo društvo davkarji.

2. Letnina se za leto 1910. in za toliko časa, dokler bode treba, zviša za oženjene člane od 12 K na 20 K in za samce od 8 K na 12 K.

3. Ostali primanjkljaj se za to leto pokrije iz društvenega premoženja.

Vsled sklepa občnega zbora morajo vsi oženjeni člani doplačati še osem kron, samci pa štiri krone kot zvišano letnino za leto 1910.

Ta zvišek naj vsakdo blagovolj poslati do 1. septembra 1910 društvenemu blagajniku.

Kdor do 1. septembra 1910 ne bode poslal zvišane letnine, se ga bode opomnilo na njegove stroške, s koncem novembra 1910. pa se bode ravnalo z njim, kakor bi bil izstopil iz društva.

Kdor ni poslal še nikakršne letnine, ali pa obvesti ne, bode prešel je poseben list, po katerem naj se blagovolj ravnati, ker jeta list opomin.

Da ne bodo imeli sitnosti ne društveniki in ne blagajnik, odbor vljudno prosi, da vsakdo blagovolj pravočasno poslati, ker še dolguje društvu.

Posavski krožek je priredil na dan sv. Jožefa pešizlet iz Krškega čez sv. Duh na Rako. Izleta se je udeležilo učiteljstvo iz Krškega, Rajhenburga in Leskovca, poleg tega pa še mnogo učiteljskih prijateljev. Ob deveti uri zjutraj smo se sešli pri Šrajbarskem Turnu, ki je bil nekdanji last Turjaških, pozneje pa je prešel v posest znane narodne tvrde Lenarčič iz Vrhnike. Po zaslugi nekdanjega krškega župana, ravnatelja Dr. Romiha, drž. od Trvina do sv. Duha lepa cesta, ki se vije med vinogradi in vinskih hrami. Od sv. Duha je krasen razgled po Krškem polju, ki leži skrbno obdelano med Savo in Krko. Na drugi strani ti splava pogled po štajerskih holmeih tja do Pohorja; oddaleč nas pozdravlja štajerska Lisea, s kranjske strani pa glavni dolenskih hribov dvoglavni Kum. Ker lačen želodec nima smisla za razgled, smo poiskali gostilnico znanega naprednjaka Gorenjca, ki nam je izborna postregel, malo računat, za nameček nas je pa povabil v svojo pol ure oddaljeno zidanico. Omenim naj mimogrede, da smo pri sv. Duhu posetili tamošnjo tovaršico, ki nam jo med drugim povedala, da ji je ljudomili župnik odpovedal hrano, ker bere — Narod. Oj, ko bi takozvani namestniki božji že vendar začeli praktično vršiti najvišjo Kristovo zapoved: Ljubi svojega bližnjaka kakor sam sebe! — Od Gorenjčeve zidanice nas je pot vodila čez gozd in travnik na Rako. Spotoma smo se oglasili na prijaznem Humkovem domu, kjer nas je gospodar prijazno sprejel, stara mamica, ki sta ji dva sina učitelja, nam je pa postregla z domačim kruhom, orehi in medom. Noč je že jela legati na zemljo, ko smo dospeli na Rako. Malo smo se še pomudili v gostilni pri Bonu, nato smo se pa na pripravljenih vozeh odpeljali v Krško. Vsakdo je šel k počitku z zavestjo, da je preživel lep dan. Prijazni inženier Čeh Rezač, ki se je tudi udeležil izleta, nam je obljubil, da nas popelje majnika s čolnom po Savi do Jesenice. Na snidenje!

Gradiščan.

Štajersko.

Kozjansko učiteljsko društvo je zborovalo v Kozjem dne 7. t. m. ob bolj pičli udeležbi, ker so imele nekatere šole poldnevni pouk. Predsednik V. Pulko pozdravlja udeležnike, osobito pa goste tov. Janeza Šerbaka, učitelja v Dobjem, gđč. Šerbec, učiteljico v Kozjem in gđč. Pepico Bračičovo. Prva dva kakor tudi tov. Drago Majer, nadučitelj v Pod-

sredi, so pristopili društvu kot novi člani, kar se je z odobravanjem pozdravilo. V svojem nagovoru se spominja predsednik umrlega tovariša Pavla Lorbeka, učitelja na Prevarju, ter petdesetletnice „Učiteljskega Tovariša“. Naglašujoč pomen tega našega glasila kot buditelja narodne, stanovske in napredne zavesti ter kot neustrašnega zagovornika tlačnega učiteljstva, pozivlja tovariše, naj gromotno in duševno podpirajo svoj branik.

Po prečitanih zapisnika, ki se neizpremenjen sprejme, se obravnajo dopisi, ki jih je večinoma doposlala „Zveza slov. štaj. učiteljev in učiteljic“. Prvi dopis razpravlja Gradišnikovo zadevo, izpremembo Socialnega odseka v gospodarsko zadrugo in izdavanje žepnega koledarčka. Drugi naznanja zborovanje upravnega odbora in obnega zbora ter pozivlja izvoliti odposlance. S tretjim se tirja zaostala članarina, s četrtem pa se posamezna društva obveščajo o predmetih, ki so se obravnavali pri odgovori seji v Celju dne 20. febr. t. l. Odgovorilo se je „Lehrerbundu“, ki se je interveniral zaradi obstrukcije slov. poslancev v dež. zboru, da so vsi slovenski volilci na strani svojih poslancev. Za brezplačno pošiljanje „Učit. Tovariša“ učiteljskim, pred laga ormoško učit. dr. pobiranje 50 h od uda, osobito od onih, ki se iz kateregakoli vzroka ne udeležijo društvenega zborovanja. K temu je pripomnil predsednik Pulko, naj bi se vse učiteljstvo pritegnilo k temu kulturnemu davku s tem, da šolski voditelji pobirajo med domačim učiteljstvom poljubne prispevke, ki se potem oddajo društvenemu blagajniku. Sklene se pa zložiti na vsak način za en izvod. Pri tej „Zvezini“ seji se je razpravljalo tudi o odloku štaj. dež. šol. sveta, da se ima pri nameščenju učiteljstva gledati na one, ki so dovršili svoje študije na Stajerskem, nadalje o slov. poslovnem jeziku uradnih konferenc in o delitvi deželnega šol. sveta. Ti dopisi se vzamejo na znanje. S pristavki predsednika, ki se je udeležil deleg. zborovanja, prečita se tudi poziv tov. Klemenčiča onim, ki še niso plačali njegove brošure o sadjarstvu.

Tovariš Knapčič odpisuje v zadevi okrajnih zemljevidov. Ker se je tega dela lotil z vso vnamo tov. Šetine, se mu prepusti tudi nadaljnja izvedba. Dopis mariborskih učiteljskih skupin za podpiranje njihove knjižnice se vzame tudi na znanje z obljubo, od prilikah v ta namen pobirati. — Na to poročila tov. Krajnik o ustavoznanstvu v ljudski šoli. V kratkih potezih poročila, kaj se naj obravnava v posameznih šol. letih. Poročilo, dasi kratko, je bilo jako pregledno in jedrnat in zato se je izrekla poročevalcu za njegov trud lepa zahvala. — Iz tajnikovega poročila je posneti, da je društvo imelo v preteklem letu troje zborovanj z dvema predavanjema in eno hospitacijo. Članov je: 27 rednih, 1 podporni in 1 častni; izmed rednih je 17 učiteljev in 10 učiteljic — izven društva je še 5 učiteljev in le ena učiteljica. Tajniku tov. Učarju se izreče za njegovo poslovanje zahvala. Blagajnik (začasno tudi tov. Učar) poročila, da je imelo društvo 120.09 K dohodkov in 50.07 K stroškov; od teh je še plačati „Zvezi“ 50 K in s tem ostane 20.02 K prebitka. Blagajnika se odzveže od vsake odgovornosti, ker so računji v lepem redu. — V odobr. so bili voljeni: predsed. V. Pulko, namest. Fr. Lovrec, tajnik Ant. Volavšek, blag. Milka Bačičeva in Fr. Bačič ter Fr. Šetine kot odbornika. — Končno pozivlja predsednik k obilnejšemu pristopu k „Slov. Šol. Matici“ in obenem k „Hrv. Šol. Matici“ ter opozarja na prošnje v zadevi raztrojitve definitivnih podučiteljskih let. Prošnje naj obsegajo vse potrebne podatke, ki jih vidira in potrdi okrajni šolski svet, ter se pošljejo brez priloge kakemu poslancu. Tov. Šetine pripominja, da je ravno Kozjanski okraj v plačnih razmerah najbolj zastavljen in od prometa oddaljen in naj društvo opozori na to dež. šol. svet, oz. dež. odbor. — Prihodnje zborovanje se je določilo na dan 7. maja. To boji majniški zlet na Planino, zvezan s hospitacijo. — Za prvi kamen Ciril in Met. dr. se je nabralo že nekaj kron.

Učiteljsko društvo za celjski okraj priredi v četrtek, dne 5. majnika t. l., izlet v Št. Jur ob juž. žel. ter praznike pri tej priliki svojo štiridesetletnico.

Tudi Učiteljsko društvo za laški okraj je že sklenilo, da poleti t. dan v Št. Jur. Vabimo na ta izlet še druga bližnja bratska društva, oziroma cenjene tovarišice in tovariše ter šolske prijatelje. Podrobni vzpored še priobčimo.

Fr. Brinar, t. č. predsednik.

Srednješolski vestnik.

**** Slovesna otvoritev nove realke v Splitu**, veličastna stavba, se je izvršila ob navzočnosti dalm. namestnika in drugih visokih oseb. — Stavba je ena najmodernejših urejenih šolskih stavb v Avstriji. Ima 12 dvoran za predavanja, 2 amfiteatralni dvorani, dvorano za gimnastiko, dvorano za modeliranje, za risanje, dve terasi, teraso za observatorij itd. Stavba je stala čez 400.000 K. Split se krasno razvija in postaja najmodernejša dalmatinsko mesto.

**** S tržaške c. kr. gimnazije**. Oziroma na notico, objavljeno v zadnjem „U. T.“ o preganjanju nekega dijak, smo naprošeni od kompetentne strani, da priobčimo to-le pojasnilo: Vsebinska rešene vesti o pretvezno grdem ravnanju z nekim dijakom na c. kr. dr-

žavnem gimnaziju ne odgovarja resnici, v kolikor se ta disciplinarni slučaj opisuje enostransko in načinom, sovražno proti dotičnemu učitelju. Stvar je bila tako-le: Zadnje dni pred velikonočnimi prazniki je bil res en učenec VII. razreda po konferenci kaznovan zaradi predrznega vedenja proti enemu učiteljev. Dotični učitelj pa je — videč, da je učenec po prijavi kazni začel plakati in se je kazal jako potrtega — izjavil (ne da bi kdo vplival nanj), da hoče biti za to pot milosten in ne zahteva, da se kazni tudi izvrši, da ne bi učenec preveč trpel na posledicah svojega nepremišljenega postopanja.

**** C. kr. študijska knjižnica v Gorici**. Naznanja se, da je od sedaj naprej državna knjižnica, ki se nahaja v gimnazijskem posloju, odprta v ponedeljek, torek, četrtek in petek od 10.—12. zjutraj, v sredo in soboto od 3.—5. popoldne. Ker ima vsak izobraženec pravico brezplačno uporabljati, oziroma tudi izposojevati v knjižnici nahajajoča se dela, se tem potom opozarja občinstvo na to ugodnost, ki je celo večja mesta (kot n. pr. Trst) nimajo.

Politiški pregled.

*** Volitve za ogrsko-hrvaški državni zbor** se bodo vršile v drugi polovici meseca maja.

*** Bosanski mohamedanci** se hočejo organizirati v enotno stranko za bodočo deželnozborske volitve. Mohamedanski radikali so proglasili sledeča temeljna načela svojega programa: 1. Popolno politično, administrativno in gospodarsko avtonomijo Bosne in Hercegovine z neomejeno ustavo in direktno zvezo ljudstva z krono. 2. Neločljivo versko zvezo s kalifom v Carigradu (turški sultan). 3. Izobrazbo ljudstva v prosvetnem in gospodarskem oziru.

*** Socialistiški župan**. V mestu Milwaukee v Severni Ameriki so izvolili za župana nekega Seidla. Dobil je 8000 glasov. Novi župan je voditelj socialistov in prvi socialistični župan v Ameriki.

*** „Samouprava“** je ime novemu listu, ki je prišel izhajati v Sarajevu kot glasilo muslimanske demokracije. Prva točka listovnega programa se glasi: Popolna avtonomija na polju politike, uprave in ekonomije dežele, kakor tudi notranja pravična konstitucionalna in parlamentarna ureditev.

*** Deželnozborske volitve v Bosni**. Uradni list je objavil termine za deželnozborske volitve. Volitve iz vseh treh volilnih razredov se bodo vršile dne 18., 23., 25. in 28. maja t. l.

Obrambni vestnik.

*** Slučaj „Zatišje“**. Brez pobožnega zavijanja in namigavanja si lahko pogledamo iz oči v oči. Slučaj smo imenovali dogodek, in sicer zato slučaj, ker velja to — ne za stan, temveč za posameznika in je vse to tudi s tega stališča presojati. Menimo, da smo v tem oziru čisti in stojimo zaradi tega še danes na istem stališču, kakor smo to stali z a. i. z. i. d. a. s. k. o. f. o. v. e. brošure, da presojamo stvar z vzgojnega stališča in ne s politično-izkoriščevalnega. Ne rečemo pa, da bi se ne dalo kritikovati brošure s pedagoškega, a še bolj s strokovnjakega stališča. Toda rajši smo tedaj molčali v tem oziru, da se nam ni moglo očitati političnega izkoriščanja slučaja. Sedaj se je izkazalo, da ne sme biti človek — prepošten! Tako moralo uči „Slovenec“! — Prvič smo pa sedaj čuli glas, da „mi še nikoli nismo pisali v takem tonu n. pr. o liberalnih advokatih ali učiteljih, če je kdo izmed njih grešil, ker ne delamo nikoli odgovornega celega stanu za grehe posameznika!“ To nas je tembolj presenetilo, ker pravi dalje „Slovenec“ (št. 78), „da on nikdar ne dela iz žalostnih zadev politikum.“ Nehote se pri tem spominjamo nedolžne in žalostne nepolitiške zadeve — vprašanja gromotnega stanja kranjskega učiteljstva. Nočemo dalje govoriti! — Tudi o drugih sličnih slučajih smo rajši tiho, ker hočemo presojati slične slučaje s tega stališča, na katerega smo se postavili in s katerega edinole se sme tak slučaj presojati. Ne tajimo! Tudi mi smo obsojali propalice svojega stanu, kakor jih mora obsojati vsak stan, zakaj ni ga stanu, v katerem bi se ne našlo enega ali več propadlih in nagnjenih k socialno slabemu bodisi v enem ali drugem oziru. Tu nam je govoriti o seksualnem življenju človeka! Zopet nam prihajajo na misel „Slovenec“ besede: „Deček v najnevarnejši dobi, ko nista niti volja niti značaj dovolj utrjena.“ Da, gospodje, tu je jedro tega in vseh sličnih slučajev in ost, ki nam jo je zasakati na drugo stran, da se izognemo zlu. Vzgoje, dobre vzgoje v tem oziru nam je potreba in ne, kakor se to dogaja po naših slavni avstrijskih vzgajalcih in šolah, da se spolnemu vprašanju in vprašanju seksualnega življenja v naših šolah dosledno izogibljemo, in to celo na takih zavodih, ki imajo vzgajati moške, in ne dečke po nazorih — kakor so naša c. kr. učiteljska. Gorje mu, če si ni sam pridobil v tem oziru naobrazbe, zakaj največ gorja rodi nevednost, ki daje tu volji prosto pot — in obsojen je značaj! Hvala Bogu, da se učiteljski stan, drži v tem oziru dobro v primeru

z drugimi stanovi, in kar si je pridobilo učiteljstvo glede znanja na obravnavanem polju, si je moralo pridobiti samo. Presojajmo stvar tudi v drugem oziru trezno in izhajajmo z individualnega stališča, da le nepopolen individij se da voditi od okolščin. Slučaj je, da se je tu našlo na tak — ne po lastni krivdi — nepopolen individij, katerih pa učiteljstvo v primeri z drugimi stanovi nima mnogo. Ne trebimo torej gnilobe na nepravem mestu: Ni kriva tu nižja uprava in je ni obsojati; ni kriv tu stan in ga ni obsojati; ni kriva — po lastni krivdi — morebiti, tu oseba dejanja — kriva je pa tu višja uprava, ki nam jo je obsoditi, temeljito obsoditi, in to je naša državna naredba šolstva v tem oziru! — „Slovenec“ seveda namenoma vedno piše o mladem učitelju — in debelo so tiskane te besede! — dasi dotičnik takrat še ni bil učitelj. Zakaj piše tako, ni težko uganiti! Ako bi mu hoteli mi vračati z enako mero, bi nam ne bilo težko „Slovenčevega“ učitelja nadomestiti — z mladim, pa tudi starim duhovnikom in katehetom! A to ni po našem okusu! Če pa bodo nečistniki gonili obrekljivo pesem dalje, bomo seveda tudi mi morali poseči po drugem orozju, da braumo čast stanu! Sedaj je to čisto odvisno od njih samih!

*** Dr. Susteršiču se čudimo**, da kot inteligent govori po shodih o učiteljstvu take stvari, kakor jih je govoril na shodu na Jesenicah, katerim besedam menda sam ne verjame. Res je, da ima vsa stvar politično ozadje, toda tako nizkotna sredstva, kakršnih se on poslužuje, bi vendar smatralo učiteljstvo preponiževalnim, ako bi se stališči zamenjali. „Prvo besedo pri vzgoji otrok morajo imeti starši, učitelj pa...“ V tem oziru nam zadostuje le slučaj Postojna in klerikalni odlok glede telovadbe sokolskega naraščaja, kjer se staršem odvzema kar kratkoma vso pravico do vzgoje otrok in se učiteljstvu uradno nalaga dolžnost, da izvršuje in čuva ta protizakonit ukaz (po dr. Susteršičevih načelih samih, prosim!). Ne bivate vendar sami sebe po nosu! Kar se pa tiče šolstva in njega ureditve, naj dr. Susteršič pomisli, da njegove besede ne slišijo in čitajo le laiki, temveč jih preceňuje tudi inteligenca. Če se mu ne zdi preponiževalno, zidati svojo politiko na izvržkih, naj nadaljuje!

*** „No, no!“** Ni vseč klerikalcem, da bi učiteljstvo v politiki ne podrepovalo političnim strankam, kakor je to delalo dosedaj. „Slovenec“ kriči o „dvojni morali“. Politikega idealizma pa kar ne more ločiti od šolskega in narodnega idealizma. Kar se pa tiče sredstev v hoju, naj bo „Slovenec“ uverjen, da se učiteljstvo ne bo posluževalo laži, hujskanja zoper kak stan in demagoštvu, temveč se bo opiralo le na golo resnico in dejstva, ne bo pa delalo po „Slovenčevem“ zgledu ali po zgledu g. Trseglava, ki meni, da ga ima „Tov.“ posebno rad. — Pač moogo zaslug si je že pridobil na polju hujskanja zoper učiteljstvo in gotovo se ga bodo učiteljska društva spomnila pri imenovanju častnih članov kot „resničnega prijatelja učiteljskega stanu“. — Če se sam ne sramuje svojih dejanj, si pa daje s tem sam kvalifikacijo! To je naša beseda! Če se mu zdi, naj gode naprej svojo ekslemenatarsko pesem! Njegovi ljudje radi poslušajo krvi žejnega muzikanta!

Kranjske vesti.

—r— **Umrl je** dne 29. marca t. l. v Bošanju ob Savi pri svojih starih absolvirani učiteljski kandidat Stanko Drmelj, star 21 let. Bil je žrtev koprskih zdravstvenih razmer. Pokojnik je bil vesela duša. Zaradi svojega zdravega humorja, ki mu je izborno pristojal, ga je imel vsakdo rad, kdor ga je le poznal. Počivaj v miru, blaga duša!

—r— **Učiteljstvo obrtnonadaljevalne šole v Krškem** je tudi letošnje leto prirejalo ostanke obrtniških in trgovskih vajencev. V vsem je priredilo letos deset sestankov, ki so bili dobro obiskani. Pri sestankih so predavali posamezni strokovni učitelji v tem le redu: 1. Dr. Romih: Kava in čaj. 2. Iv. Magerl: Ustavoznanstvo. 3. Drag. Humeč: Razne stavbe (skioptičsko predavanje). 4. Udeležitev pri igri „Slepa materina ljubezen“. 5. M. Hočvar: Moč pare in parni stroji (predavanje z eksperimenti). 6. L. Levstik: Izpreminjanje zemeljske oblike po naravnih silah (vulkani). 7. Drag. Humeč: Zrakoplovstvo (predavanje z eksperimenti). 8. Dr. Romih: Sladkor. 9. L. Levstik: Izpreminjanje zemeljske oblike po naravnih silah (voda in ogenj). 10. Udeležitev pri igri: Divji lovec. Vrhutega je voditelj vsako nedeljo izposojeval knjige iz novustanovljene knjižnice obrtnonadalj. šole. V vsem letu se je izposodilo 177 knjig. Največ je bral učenec s 27 knjigami, najmanj oni z 2 knjigami. Vseh učencev, ki so si izposojali knjige, je bilo 25. Nekateri učenci so tudi posejali sokolsko telovadbo. Da bi li učiteljstvo svojemu poštrevovalnemu delu primerne priznanja? Kdove! Sicer se pa s pisanimi priznanicami ne da kupiti kosila! Gradiščan.

—r— **Na šolskem odru v Krškem** uprizori tamošnje učiteljstvo s pomočjo učiteljske Posavskega krožka in učiteljskih prijateljev Pinčgarjev narodni igrokaz „Divji lovec“. To je poleg „Lepe materine ljubezni“ največja igra, ki se je kdaj uprizorila v Krškem. Prva predstava je v soboto, dne 16. aprila, ob 8. uri zvečer, druga pa v nedeljo, dne 17. aprila, ob 1.4. uri popoldne. S pričo priljubljenosti krškega šolskega odra se je nadejati obilnega obiska. Krškemu učiteljstvu vsa čast!

—r— **Nova meščanska šola v Postojni**. Pod tem naslovom piše ena zadnjih števil dunajske „Vierteljahrsschrift für körperliche Erziehung“ med drugim sledeče: Doslej smo bili navajeni, da so le večja mesta, oziroma industrijni kraji hodili v gradnji šol nova pota. Sedaj smo pa prejeli poročilo iz slovenske občine, ki je dovršila vzorno higienično meščansko šolsko zgradbo, o čemer hočemo tu poročati. — Gradbeni prostor, ki meri 3940 m², so po polovici nakupile občine postojnskega šolskega okraja, po polovici mesto Postojna za 30.000 K. Stavbni program je od ravnatelja meščanske šole J. Brinarja, stavbni načrt pa, ki je dobil prvo nagrado pri razpisu načrta, je izdelal arhitekt Costapera. — Gradnja je v 13 mesecih dovršila kranjska stavbena družba v Ljubljani za 157.340 K. Glavni vhod ima v obliki arkade čakališče za dečke. Okna učnih sob so različna od onih stanovanj. Notranji prostori kažejo obilico praktičnih novotarij, ki bi se jih pač zaman iskalo v drugih šolah Kranjske. V posameznih prostorih, ki se jih mnogo rabi, so stene pokrite s prstenim ploščami, ogli in robi so zaradi čiščenja uležljivi, oziroma otopljeni. Tla na hodnikih so iz terace, v učnih sobah iz linoleja. Stropi so iz železnega betona, provideni navzgor z Rabitzevim stropjem. Poslopje ima posebne sobe za prirodoslovje in nisanje, kuhinjo in kopališčno sobo, ki so tudi previdevne z Rabitzevimi stenami. Hodniki so široki 3-75 m, sobe pa zaradi ostrega podnebnja visoke le 3-6 m. V sobah so Meidingerjeve peči, ki se jih kuri odzunaj. V klopih je prostora za dva učenca. Na koncu postranskega trakta je telovadnica, visoka 7 m in meri 140 m². Poleg so prostori za orodje, garderoba in kopališče. Sobe za učna sredstva, ki nas posebno zanimajo, so v prvem nadstropju: 1. zemljepisni kabinet, 1 prirodoslovni kabinet, 1 soba za modele, 1 fizikalna soba z amfiteatralnimi sedeži. — Omeniti je treba še, da je streha nad šolskimi prostori krita z eternitom, da je predvidena z vodovodom in električno razsvetljavo. Ne moremo drugače, nego da označimo šolsko poslopje, ki smo si ga poleti sami ogledali, kakor eno najmodernejših, ki ga za more imeti avstrijsko malo mesto in čestitamo občini na takem izrednem delu za ljudsko prosveto. — Tej čestitki se pridružujemo tudi mi.

Štajerske vesti.

—s— **Šolska vodstva** opozarjamo, da so dosedanja šolski zvezki še veljavni za letos in drugo leto. „Zvezna trgovina“ v Celju pa ima tudi nove v zalogi in lahko vsakomur na zahtevo postreže z njimi.

—s— **Iz deželnega šolskega sveta**. Imenovan je za def. učitelja in voditelja na ljudski šoli v Žusmu Avg. Rožman. Definitivno so nastavljeni: v Št. Petru pod Sv. gorami Rozalija Zolgar, v Kozjem Marija Šket iz Olimja, v Kapelah začasno upokojena Anica Pfeifer, v Rajhenburgu Melhijor Rizmal, v Zabukovju Ana Pirc-Gabrič.

—s— **Sulvereinska župa** za Spodnji Štajer se je ustanovila v nedeljo, dne 10. apr. v Mariboru. Ustanovno zborovanje se je vršilo v mariborski kazini. Imenom vodstva nemškega sulvereina je govoril na shodu dr. Baum. — Navzoči so bili župan Schmiderer, poslanec Wastian, dr. Delpin, Neger in šolski nadzornik Stering. K župi je pristopilo 48 podružnic, samo slovenjbištriška kljubuje, ali pa nima toliko denarja, da bi plačala udnino. V predsedništvo župe so se volili: dr. Valentin, Porsche, dr. Sadnik, Jahn, Faleschini, Gaischeg, Mayer in Filafiero. Sama pristno nemškaimena! Velik strah je prevzel spodnjestajersko nemstvo pred Slovenci, zatorej ustanavljajo celo vrsto novih nemških obrambnih društev in zvez.

—s— **Roditeljski sestanek**. V Čadram-ljah se je priredil dne 20. marca po daljšem odmoru zopet roditeljski sestanek, in sicer dvanajsti, ki se je za slušatelje in prireditelje ensko zadovoljno obnesel. Predavala sta domači učitelj tovariš Kerhlanke o navajanju mladine k štedljivosti in potovalni učitelj Gorican iz Maribora o pravilnem izvrševanju posameznih opravil pri obnavljanju vinogradov. Vsak je rešil svojo nalogo častno. Hvala obe-ma! — Meseca junija bomo zopet priredili roditeljski sestanek, na katerem bo govorila materam na srce gospica učiteljica Gorjakova o jako primerni temi, ki je pa še danes nočemo izdati.

—s— **Družbina šola na Muti** prav lepo napreduje v kljub velikim oviram in terorizmu od strani naših narodnik nasprotnikov. O Veliki noči se je začelo novo šolsko leto. Številno obiskujočih otrok je znatno poskočilo ter jih je sedaj že nad sedemdeset. Ako se razmere normalno in zdravo razvijajo, čaka to prepotrebno šolo še lepa bodočnost ter postane močen jez proti prodirajočemu sovražniku na meji.